

CENAMA listu: U preplati
na litavu god. K. 86—
na polugodište K. 18—
benjješno K. 9—mje-
sječno K. 80, u maloprot.
12 fl. pojedini broj.
GLASI primaju se i
upravi lista trg Gustoza 1

HRVATSKI LIST

(izlazi svaki dan u 5 sati ujutro)

U Puli, utorak 19. ožujka 1918.

HRVATSKI LIST izlazi
u nakladnoj tiskari JOS.
KRMPOVIĆ u Puli, trg.
Gustoza 1, Uredništvo:
Slatanska ulica br. 24.—
Odgovorni urednik JOSIP
HALIN u Puli.—Ruko-
pisi se ne vraćaju. Ček.
rač. aus. pošt. Med. 26. 976.

Broj 970

Godina IV.

Stogodišnjica rodjendana našeg pjesnika (1818.-1918.).

U doba najstrašnijeg robovanja našeg naroda, koju ne pamte krvave analne bojeva sa jugoistočnim barbarima, slavi naš narod stogodišnjicu rodjenja svog genija i proroka. Ali njegove se riječi ne smiju objaviti svjetlu sa pozornice, njegovo se sveto ime ne smije slaviti, sa njegovim se uvišenim riječima ne smije hrabriti i čeličiti naš jugoslavenski narod. Niti u Zagrebu se ne može javno proslaviti taj svečani dan. I tako će i taj dan, koji bi morao inače da bude danom radosti i sunčanog raspolaženja, ispuniti nas samo novim jadom, novom mirinjom. Zabranjeno je narodu progovoriti, ali ne može mu se zabraniti, da osjeća, da misli. Stogodišnjica Preradovićevog rođenja dokazuje nam možda bolje negoli svi ostali dogadjaji u tom strašnom ratu, kako je duboka istina, koju je naš pjesnik izrazio u svojim najljepšim i najskupocijenijim umotvorinima, kako je jedan narod bez slobode, kako su Jugoslaveni nesretni, bez ujedinjenja. Niti mi u Istri ne čemo doživjeti sjajne proslave riječkog današnjeg dana. I mi smo stegnuti, sputani, okovani. Naša bi radost bila tudinu lezov, naša bi nada bila njemu zločin. Ali to nas ipak ne brani, da si upišemo duboko u srca sve one misli, sve one pjesme, radi kojih nam je taj dan tako drag, radi čega osjećamo da je Preradović na svjetlosti glasnik naših narodnih težnja i idealu. Ne smijemo da opetujemo Preradovićeve riječi, ali tko nas brani, da radimo u njegovom duhu? Našem narodu nije više potreban poticaj odusvilenja bučnih proslava; strašna je naša sudbina učinila svoje. Današnji je dan za nas samo opetovanje onog odlučnog „ceterum censeo“, bez kojega će ostati misli samo misli, snade samo snade, a pjesme samo pjesme. Malo je bilo na svijetu pjesnika, koji bi bili radili kao naš Preradović, iz naroda za narod. Njegove riječi nisu namijenjene otimenim salonom, i nisu literarni slatkiš za iskvarenu djecu civilizacije, one su elementarnom silom buknule iz srca jugoslavenskog, su divno oblikovanje najljepših naših misli i najviših naših potreba. On je svom narodu pokazao put, koji vodi do sreće i bolje budućnosti. Naša je dužnost, da slijedimo njegov glas, da odvažno stupimo na trnjev put, koji vodi kroz rad do cilja. Odlučnim, bezobzirnim i neumornim radom čemo najbolje proslaviti stogodišnjicu. Neka bude taj dan, dan svečane zakletve vascijelog našeg jugoslavenskog naroda, da neće odustati od odlučnog rada oko ostvarenja Jugoslavije, koja će ostvariti Preradovićeve i naše ideale. Još nikada nije nam Preradović bio bliži kao danas. Kao da je tek jučer niknuo iz naše sredine, kao da nije pjevao mrtvima već danas pokolenjima, već da živi medju nama i pjeva nama. Još nikada nisemo osjećali dublje plemenitosti onih ideja, koje su Preradovića vodile u njegovom radu. Još nikada nisemo toli žarko vjerivali u „snagu naših dobrih sinova“, u istinu njihovih zamisli, u sreću naše budućnosti, kao danas. Ma da nas dijeli jedno stoljeće od pjesni-

kove koljevke, vascijeli naš narod misli danas njegovim mislima, osjeća njegovim srcem, nuda se njegovim nadama. Mi slavimo uskrsnuće našega Petra Preradovića u srcu našeg naroda. Da Bog, da bi doskora slavili preporod njegovih idea u zbilji.

Petar Preradović i misao jugoslovenska.

Prigodom stogodišnjice našeg velikana pjesnika Petra Preradovića posvećujem mu u nadjeljnom broju „Narodnih List“ češki pisac Adolf Černy opširan članak, u kojem veli: Nije to svečanost hrvatska, svečanost je vascijelog jugoslavenskog; jer pjesnik „Prvenac“ kao najveći pjesnik ilirizma, koji je prvim predstaviteljem mističjugoslavenske, pripada isto tako Slovencima kao što i Srbo-Hrvatima. Svečanost je to i vascijelog Slavenstva, čija je budućnost i cilj vodila velikog pjesnika na visinu ljudskoga duha, kad je pisao „Slavjanstvo“, jednu od svojih najuzvišenijih oda. Svečanost je to osobito za nas Čehoslovace, ku kojima je Preradović gledao kao k učiteljima svoje slavenske ljubavi. Kolarova „Slavy Decry“ bila je izvođena, iz koje je pio on knj i svi slire, a Preradović nije toga nikada zatajio. Kad je umro naš veliki prorok slavenske uzajamnosti, jugoslavenski je pjesnik osjetio ovu bol kao svaki Čehoslovac i da je izlazajući pjesmom „Na smrt J. Kolara“ pisanom kao prolog „Slavy Decry“. Znao je, da je u dobu nujokrutičnog apsolutizma, kada su Bachovi ljusari tlačili u Hrvatskoj svaki slobodni pokret, mislioni, ne može pomisliti na objavljivanje tih slike, ali ipak nije bio kadar, da ih u sebi potlači, ipak su mu morske iz osjetljive njegove duše provatili, kad je nestalo sa obzora daniće, zvijezde slavenskoga dana. Ipak je dao oduška pjesmama, kao nekada (1845.) pjesmi o „pčelarama slavenskim“, kada bi skazao svoje udjeljenje, braći Česiima s pobratimima Tatrom i Moravom, narodu, koji je „uvijek dva koraka činio, dok su drugi jednoga“.

Pjesnik jugoslavenskog preporoda, bio je sam utjecajnjim simbolom toga čuda, koji je odusvilenje probijao iz prisiju čeških, jugoslavenskih i lužičko-srpskih rodoljuba u prvoj povici prošlog stoljeća. Odgojen u tudjoj okolini, u domovine i rodjene majke, bio je tako odušedjen, da je teško govorio sa svojom roditeljicom i jedinom sestrom, kada se vratio kući, kako i sam bolestno priznaje u autobiografskom mseru. U Bečko Novo Mjesto bio je postan hrvatski dječak, sirota iz graničarskog časnika, a vratio se je austrijski boručnik, napoen njeničkim džihoin, koji je prve svoje pjesničke pokušaje pismo njenički, i ravnodušno i ljadno slušao u Zagrebu višestruko o mladom narodnom litakom pokretu i književnosti. A ipak iza nekoliko godina probudio se u njemu Hrvat i litrski pjesnik, koji je u prvom broju „Zore Dalmatinske“ pozdravio narodno uskrsnuće jugoslavensko pozitivom pjesmom „Zora pura, kćit će dana“, simbolom tog vlastitog narodnog probrijdenja, u koji je u daljnjim godinama postao pjesnikom narodne misli hrvatske i jugoslavenske, kakovog nije bilo ni prije ni poslije njega, čije je džiboki

nacionalni osjećaj imao toliko snage, da je izbio iz ujedne uniforme austrijskog generala i iz njegovog groba plamsa sjajnim neugasivim ognjem.

On, vičan putnik, gonjen sudbinom od mjeseca do mjeseca, tijeran od domovine i obitelji, ražašćek svesilnog smrću, koja mu je brzo oteća najmljebiti, dok nije i njega samoga konačno obujmila u tudjem kraju, i dala mu počinuti u zemiji tudjeg, hladnog i svim njegovim najsvetijim idealima neprijateljskog grada, postao je on svojemu narodu pjesnik nadje, odvažnosti i tvrde vjere u sjajnu, veliku budućnost. Uspomena njegova rođenja doček upravo u doba, kad opet „puca zora“, kad slavi misao ilirizma uskrsnuće u novoj snažnoj slici i kad se približne ostvarene velikog njezinog a zajedno s Preradovićevim sna. Ogorčna snaga, isprva potlačena, a kasnije snažnom životu probudjene ljubavi prema domovini i rodjeneri narodu zavladala je i njegovim strem u vrloj ljubavi prema lijepoj Pavici, njegovoj kraljici ženi, i neprestano probijan iz požutjelih listova njegovih „Prvenaca“ (1846.). Prvu je svoju zbirku posvetio svojoj zaručnici, ali i ta posveta morala je da bude spojena s narodnom misli. U slici ljubljene djevojke imali su da pjesnikov prvenci prihvate u svoje kolo sve njene drugarice, sve divno pleme jugoslovenskog naroda. A pokraj bljedli „cvjetova“, posvećenih ljubavi njegovog zrea, imaju i „bilja“ ljekovi, životodarnili sile za ljubav, njegove duše i životu. Ne traži vlastite slave, traži samo „slavit majke Slavy“. Njih bi rádo ovjencao čelo tom kitom cvijeća i bilja. A tako osjećaj ljubavi pričva trojedinom narodu i prema njegovoj majci S. Saviji svestan je i svevladan već u toj prvoj njegovoj zbirici — a ostaje odlučujućim osjećajem vascijelog njegovog života i pjesničkog djeavanja. Realno shvaćanje manu, odnošaja i potreba narodnički već se tu propiliće sa sanjama o ljepšoj budućnosti, koju u kasnije doba poprimaju sve to više snage i himničkog poleta. Tako „Majka kod koljekve“ u pjesmi svojemu sinčiću iskazuje želju, e bi sunčem njegova života bilo domaće sunce, e bi sin njen bio potporu svog naroda, e bi sve nastojanje, svaki kraci njegovi bili okrenuti k tomu narodu. Vidi, da rodjena „Braća“, sinovi jedne majke, utapljuju se u vlastitoj krvi, a zato kliče na „Kosovom polju“: „Kad svi jednog boga molite, kd svi jednim glosom slavu pjevate, kad svi jednog tijela uđo ste, budite i svih duha jednoga!“ A dogodi li se to, narodu će njegova „krasna budućnost biti pripravljena“, kako počinje u „Vilinom snu“. Ispunjene tim velikim, svevladnim osjećajem, bo'no je trijto pri gledanju na tragenu prošlost jugoslavensku, a teškim, regbi bezizlaznim položajem svojega naroda u sadašnjosti, osobito u doba bezmilošrdnog apsolutizma, koji je zahvatilo Hrvate svom silom, kad su se iza Jelačićevih tijela i liza pobjede nad madžarskom nadvladom već nadali, da im svrće bolje doba vlastitog narodnog života. Međutim su u zamjenu za madžarizaciju dobili germanizaciju, a čim je germanizatorski apsolutizam popustio, nastala je opet doba madžarizacijskog nastoja. „Medju dva smo ognja“ pisaо je Preradović god. 1861. Brliću. „Treba se

ZOPKA KVEDER: Iz „Ženskog Sviljet“.

Stogodišnjico Petra Preradovića.

Slavni biskup Strossmayer god. 1872, ovako je najavio smrt Petra Preradovića hrvatskome saboru: „... izgubio je narod naš u njem vrlo dobrodruča, koji se nije ustrojavao svakom prilikom i na svakom mjestu narod po mogućnosti zastupati, izgubio je narod naš u njem čovjeka vrlo čista i neporočna značaja. Ja sam s pokojnikom do posljednjeg dana dopisival i mogu vas uvjeriti, da je u plemenitoj duši njegovoj nevolja, koja narod tihi, odziva našla i Bog zna, je li nije i to doprinieslo, da je prerano u hladni grob otisao. Mogu vas uvjeriti, da je jedna od najtopljih želja, koju je pokojnikova plemenita duša pred tvorca donijela, da se Bog našemu narodu smiluje i da ga od svakoga zla oslobodi. Trud nastojanja mu bijaše, da si naš narod onaj uvjet slobode i narodne samosvijesti priskrbli, bez kojega ne može biti govora o uspješnom radu.“

Devetnaestog ovog mjeseca jest sto godina od dana, kad je Petar Preradović ugledao svijet, i sav jugoslavenski narod treba da dostojno proslavi taj dan. On je bio, što je jedanput, godine šezdesete, pjevao u spomen Andriji Kačiću Miošiću:

Koj u srcu svuda se upjevo,
Te u srdcih svuda živi.

U strašnoj buri svjetskog rata, u očajnoj tmini najdublje klonulosti narodne, počele su nove nade da se dižu. Neka nam bude križatka, koju je on ispejavao:

Zora puca, bit će dana...

je Šulek, da će u Preradovića biti najviše razumjevanja za misao, koja ga je ispunjava.

Godine 1856. radio se oko osnutka „Vijenca“. O tome piše Trnski ovako: „Preradović je s te ruke ljuto žalio razdvoj večine čitajućega općinstva u čiličare i latiničare i jedino stoga spoznavao prijeku potrebu, da ujedinimo sve sile...“

... jednom istom ljubavi obuhvaćajući Srbstvo i Hrvatstvo, a mizeći svaki razdvoj brate po jeziku bješe to glasovit prvak našega naroda, komu će se ime spominjati, dok nam bude traga i glasa na svjetu, veći Trnski u spomenutom životopisu.

To je i pjesnik sam najjače istaknuo u svojoj pjesmi „Hrvat ili Srbin“:

Ti se na me srdiš, mili pobratime,
Srb: Srbni jes, srbsko imaš ime,
Tvoji pradjedovi svi su Srbli bili,
Na Kosovu polju možda krveu ili,
A ti njihov unuk, za Srbije ne mariš,
Vec se u Hrvatsko pobjavenu kvaris,
Tvoj me ukor, pobre, tišti odveć jako
I da njesam vojnik, pod tiskom bili plak,
Ai ovako znadeš laške su mi misli,
I popustam onđe, gdje bi drugi stisli,
Izvan, ako hoćeš, da se povravamo,
A ti sedlaj noge, pak dođasi amo,
Ustanovi mješio, vrieme i drugara,
Pa demeo razpašat, što nam srci para,
A u celiom svetu neka spomen bude,
Da su do dva brata bili dvije lude.“

Kakav mu je ideal bilo pred očima, jasno je pokazao Preradović u svome „Kraljeviču Marku“. On sam je onaj „duh slovenski“, koji na Velebitu zove vile, da idu i šire medjuobnubljav i slugu, da se probudi iuskršne narod. On je Stevan, koji zbori puku:

braniti od jednog i drugog". Izravno potresna je njegova slika narodne tragedije u pjesmi „Car Dušan" (iz god. 1851.), u kojoj prima vila za ruku cara, koji je davno pao, a sad se probudio, koji se pita, što mu osta od njegova carstva, obilazi s njim oko njegova groba i odgovara mu: „Pobratime, obidjimo carstvo tvoje, sve ostalo propao je!" Ne plače nad tragikom prošlosti, samo ju otkriva u djelovima veličinu u nekoliko stihova. Muževno diže glavu i veli: „Nevoja gola, najbolja škola", a sam postaje u toj školi učiteljem i prorokom svog naroda. „Najprije narodnost, a onda sloboda. Pogažena sloboda opet će se pomladiti, ali izgubljena narodnost teško da će nikada... Narodnost i federacija neka nam budu neprestano u glavi, kao dva oka: Ne biva samo pobjednik nego za neko doba zavlada i nad drugim onaj, koji na temelju pravednih načela ustraje; ona ljudi, koji nam zapovijedaju sada, koji su nepravedni; budimo dakle mi sada vjerni svojem bojnjem uvjerenju... budimo muževni i dokažimo u nezreći, da smo jaki i neprijatelji će nas se bojati, ali budemo li bježali k tudićincu, nikada...", tako je pisao spomenutom već prijatelju Briléu god. 1862. To su riječi, koje su bile historijskom dokovidnošću sahranjene potomcima, neka ozbiljnim glosom potiču još u kasnije veliko doba.

Ostavštinom tog doba i svim budućim vremenskim su Preradovićevi pjesnički iskazi tih razmatranja i močela, „Ne boj se miši moj narode i smjelo podigni glavul Cvrtst ustraj na svojem pravu i na pravom tlu slobode... Samo ustrajmo, otvoreno ali poštano i poštano idi naprijed svojim putem... Nastoji, ori, kopaj, idi na sve strne, slij i žanji, sad i ne kuni uzalud!" Obraća oči svojemu narodu u simboličkom spomeniku „Jelaciću banu" (1867.) kroz stožer narodnog života i proročkim duhom oživljen podaje mu „Uticbu" godine 1867..

Već udes-vihar hriče, mokolo
Vas svjet se burka, vali grozivo
Već svud mu skruču na vlastko
Narod će nam propasti, bojazan misli.
Oj rode dragi! Ništa ne boj mi se
Ma svjet se celi izlo potopom
Imado brod tvoj sve šta treba,
A na Balkanu i Armarat svoj!

Više nego ikada čini nam se, da izbjija iz zbilje i u medjama budućnosti, koje su već vidne ljudskome oku, njegov pjesnički san. Za grmljavine tisuću topova više negoli ikada, čini se, da je daleko vrijeme, o kojem je sniova pjesnik, vrijeme, kad ne bude više topova. Ali ipak stojimo pred pragom doba, kad će postati tječom ideja nještu najbolja, ujedinjenje Jugoslavenstva, kad će jugoslavenski narod biti samosvoj, kako čezne u himni „Bože živi". Vjeru u tu budućnost nije nikada izgubio i samo se je molio Bogu za svoj narod. Kao putnik ostavljen u tudićem svijetu, moći (1844.) svoj pdomovinu „u tvom polju daj mi groba, tvojim evljećem grob mi kili", a već godine 1879. bila mu je ispunjena njegova želja, da su mu kosti bile prevedene iz Beča u Zagreb. Kada je pozdravio srpski pjevnik Zora Jovan Jovanović, slavni prah Preradović: „to prahu je dosta, al duci tvojoj njej!", a najbojni domaći kritičar Preradović, Milivoj Šrepe, dodaje: Uistinu pjesnikov duh čeka druge, veće, slavnije i sjajnije proslave. Tu će staviti narod, kad se pjesnikove riječi pretvore u čine, a njegove nadje u živu istinu.

Doba se je čina približila, a ispunjenje nadje nije daleko. U to doba slavi hrvatski i vascijski jugoslavenski narod pjesnika proroka, a mi ne smjemo pri toj slavi manjkati. Misli se naše obraćaju prema Zagrebu, gdje se sakupljaju najbojni muževi jugo-

Uzdignite sve, štograd je vaše
Na vidielo širokemu svetu,
Da se vidi, da ste i vi narod,
Koj u svome svestilitom značaju
K osobitom savršenstvu teži!
Stavite se jedan do drugoga,
Sjedinjenim govorite glasom
Tada će se čuti vaše imena
I svjet će vas nazivati njime.
Oj budite, št još nešte bili:
Jedan narod sam po sebi čili,
Pa će biti, što je negda bilo...

Pravo je napisao dr. Franjo Marković već 1873. o ovoj prekrasnoj dubokoj dramskoj pjesmi Preradovića: „Ideja „Kraljevića Marka" najuzvišenija je i najnarodnija je od svih, što ih je pjesnik ispjевao. Pjesnik ju je spjevao, da ju narod izvodi: to će tek biti dostoјna ocjena pjesnikova."

Na nama je, da tako bude!

Preradović je pjesnik slobode. Bio je vojnik, časnici, austrijski general, ali nikada, ni u najtežim časovima svog života nije zatomio u sebi glasa slobode. On ju je uvihek smjelo prisvajao sebi i tražio je i za narod svoj. „Kraljević Marko" nastao je oko pedesete godine, a sve „je pjesnik do kraja svoga uvihek umovao o tom predmetu" (do svoje smrti 1872.), veli dr. Marković, jer nije bio zad voljan sa formalnom stranom pjesme. Sloboda, sloga, ta dva najvažnija temeljna kamena sreće i budućnosti svakog naroda, bile su mu najviše na umu i njih je najčešće opjevavao. Već u jednoj od svojih prvih pjesama „Djed i unuk" pjevao je:

slavenski i innoštva naroda, u koliko im to ne priječe zapisiće doba. Obraćaju se onamo tim radosnije, što ispunjuju radosno vijest tvrde uzajamnosti česko-jugoslavenske u doba veće nego ikada. Uzajamnost je duboko utemeljena i pravedna, jer nas do nje dovelo ne samo plemenito nastojanje velikih oduševljenih bojovnika 19. stoljeća, kako je bio i sam Preradović, a i zajednička naša sudbina u ovo doba i usporedni pravci za narodnem ciljem i državnom samostalnosti.

Zato podajmo si ruke pri spomeniku pjesnika, koji je klicao, da ćemo u slobonom postupanju biti jaki. I vjerujmo, da ćemo se još radosnije sastati u Zagrebu, kad uistinu svake dan, čiju je zoru on oduševljen, nagovještio.

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 18. (D. u.) Službeno se javlja: Nema osobitih dogadjaja. — Poglavnica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 18. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: U Flandriji sjeverno od Armentièresa kaošto i u svezi sa engleskim provala na obim stranama prokopa La Bassée bila je topnička djelatnost mnogostrukoj pojačana. Na ostaloj je fronti ostala vjenerena. — Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika i von Gallwitz: Između Olise i Aisne sjeverno od Reimsa i u nekojšnjem odsječima u Champagnu oživjela je topnička paljba; nešto jača potrajava je preko dana na obim brijegevima Moze. — Bojna skupina vojvode Albrechta: Na Lorenskoj fronti i u srednjim Vogezama privremena djelatnost oživjela topništva. Na italijanskoj fronti veoma živahna ljetalačka djelatnost. Francuski su ljetalači bacili bombe na lazarete kod La Thoura, koji su bili jasno označeni kao takvi. Jučer smo oborili 22 neprijateljska ljetala i dva sputana balona. Poručnik je Kroll polučio jučer svoju 21. zračnu pobjedu. Mjeseca veljače iznosio je gubitak neprijateljskih bojnih slija na njemačkim frontama: 18 sputanih balona, 198 ljetala, od kojih je 59 palo otrag naših ljetala, dok su se ostali sunovratili za neprijateljskim cirtama. Mi smo izgubili u boju 61 ljetalo i 3 sputana balona. — Istok: U južnoj smo Ukrajini zaposjeli Nikolajev. — Sa ostalih bojišta neima ništa nova. — Ludendorff.

Iz Rusije.

Lugano, 15. (D. u.) „Corriere della Sera" donaša, da se vlak, kojim su diplomati Francuske, Italije, Belgije, Portugalske, Srbije i Grčke oputovali iz Petrograda, još uvihek nalazi u Tojali, 40 km. od Tamesera, jer se zatežu pregovaranja o nastavku putovanja, što se vode sa bješom i crvenom garnodom. Nastoji se, da se postigne primjere od 24 sata, da mogu diplomatni preći iz linija crvene garde u linije bijele garde i onda doći do svedske granice.

Beč, 17. (D. u.) Ruski pučki komesar za vanjske poslove poslao je na vanjske uredje u Beč i u Berlin slijedeći bezžični brzojav: 16. ožujka ratificirao je izvanredni, sveruskog kongresa sovjeta radničkih, vojničkih, seljačkih i kozackih odaslanika mirovni ugovor, koji je 2. ožujka bio sklopljen u Brestu-Litovskom između Rusije i vlasti četvornog saveza.

Petrograd, 17. (D. u.) Reuterov ured javlja: Prijednji predsjednik ruske delegacije u Brestu-Litovskom, Joffe, bio je imenovan poklisanom u

A kad uzmec slavit domovinu,
Dobru majku svakom sinu:
Ti ustani, svoju kapu skinji,
Digni oči k nebeskoj vedi, i
Zagledaj se u svjetla nebeska,
Iz kojih vječna ljubav bljeska,
Iz njih čitaj, iz zlatnih pismena!
Zlatni pjesmu zlatnih uspomena!
Ali ako močan zlotvor koji
Tebe svrne, veleć: „Meni poj, Proglaši me po širokom svetu!
Dobrotvorom — il cu te sapeti
U tamnici u gvozdene mreže!"
A ti, prije nego li te sveže,
Guslom lipi o zemljiču crnu,
Da se u prali i triške rasprhu,
Reći njemu: „Sili gospodine,
Nad guslami tvoja sila gine:
Nerazumne pjesma zapovledi,
Slobodna te — svomu glasu sledi!"

U jednoj nedoprovjanoj pjesmi u njegovoj ostavštini nalazi se neke vrste obračun sa Nijemolima:

Mržnja teče, silna rieka
Izmeđi Nemaca i Slavena.
Kroz vremena prostor silni;
A ta rieka crvena je,
Jer je krvljivo napunjena.
Preko rieke nema mosta,
Preko rieke pravduju se
Ti susjedi kroz sto vječa.
Velje Niemci bezobražni:
Robovi ste vi Slaveni,
Potišteni narod hudi!
Lahko vam je na vrat stati,
Kad ga dolje sagibate.
Rob se robom sam nečini,
Naslije ga robom čini —

Vec 1845., u početku njegova pjesničkog puta, mašta ga njegova vodi na Kosovo polje, pa vidi kako

Beču. — Pukovnija garde Preobraženski, koja je osumljena, da je sklona proturevoluciji, bila je razoružana od crvene garde. Vojnici su bili uapšeni.

Domaće vijesti.

Kako možemo najljepše proslaviti stogodišnjicu Preradovićevog rođendana? Došlo je doba, da se okanimo pukih riječi i ispravnog oduševljenja; valja raditi i raditi i opet raditi. Moramo ostvariti narodnu vojsku, koja će biti pripravna, da se odlučno bori za narodna prava. Ovu narodnu vojsku ćemo urediti jedino putem škola. Samo kroz škole prodrijet će Preradovićev duh i u zadnje selo, u zadnju kolibu, osvijestiti i ojačati će naš narod i omogućiti nam boru proti neprijateljskoj napasti. „Dižite škole, dječa vas mole" pjeva pjesnik, a baš mi u Istri trebamo najviše škola. Prigodom stogodišnjice pjesnika Preradovića, neka daruje svaki član našega naroda, makar i neznačnu svinicu. To će biti najljepša proslava i najdjelotvorniji prosvjed proti prijatu i zabranama proslave itd. Samo na taj će se način izjaviti zahrptne namjere naših protivnika u Beču i Pešti i samo time ćemo onemogućiti, da se ponovi pokušaj završnog umorstva našeg naroda, počinjen tijekom tog užasnog rata. Prosvjetom ćemo poraziti svaku nasilje! Naprijed za hrvatske škole u Istri.

Istarski vinarski ured službeno saočuje: Svim općinskim uredima Istre: Obavješćuje se, da istarski vinarski ured proglašuje ništvenim sve potvrde za prenos i dobavu vina, koje su bile izdane do uklijučivo dneva 28. veljače 1918. u svrhu da se predusretne velikim zlorabom. Pozivaju se općinske uredske, kaošto i c. kr. željeznička ravateljstva, te c. kr. carinarske ekspoziture, da zaplijene sve potvrde izdane do spomenutog roka. Ova naredba stupa u snagu sa dnevom 31. ožujka t. g. — Istarski vinarski ured. Predsjednik: Lascić m. p.

Javna dražba. Danas na tri sati popodne na licu mjesta Piazza Cernizio — Hotel ai due Mori obdržavati će se dražba više vrsti bačava, ormara, i ormarića t. j. predmeta za krčmu.

Dnevne vijesti.

Preradovićeva slavost na Sušaku. „Primorske Novine" donose poziv sušačkom gradjanstvu, u kom vele, da je dužnost svakog našeg čovjeka, da na dan stogodišnjice Preradovićeva rođenja izvješća na svom domu naš narodni bariak.

Demokracija, socijalistična revija može se kupiti u filijalki papirnice Krmpotić, na obali Franje Ferdinanda. Ova je socijalistička revija glasito socijalističke omladine Slovenaca. List je ozbiljno uređivan te sadržaje mnogo zanimljivih i aktuelnih članaka. Preporučamo smotru našim čitaocima.

Mali oglašnik

Štitite

evo vinoigrade, voćnjake i svetkovice bljeđe od uslijed hlača, gusjenice i ostalih zaraznika ustravljajućim se pojačanjem u sponzori, kallitornijsko u dorbom ANTIFUNGIN Radičku ponudjeno djevojčiću, bez ostecavanja blji, e, vilo štedljivo, u inozemstvu već više godina se izvanrednim uspjehom iskušano. — Cijeni i istak K 12 — (dostavno za 80 litara). Originalne ponude za 3 i pol litera K 32! — Razražljivo ponudjeno ili novac unaprijed! — M. JUNIOR, Zagreb 10. Petrinjska ulica 3. — Potajni prospect — I upula besplatno.

U trgovini pokuštava, Fil. Barbalta,
u Sišanskoj ulici,
proda se novo prispjelo
pokuštava.

Traže se

2 sluge, mogu biti i žene, odnosno muž i žena bez dijeca kao vratar. Invalidi imaju prednost. Upitati se kod c. kr. kot. suda u Pulli, soba br. 6.

Tada crne ptice sad lete amo,
Crne ptice, kosovi zlatna kljuna,
Tud crnoj u tuzi hod i pješan

Zlačana glasa.

Ovo polje prsa ti jesu jadna,
Srbski rode, razkrše svijuh tuge,

Svaka na njem grobnica smrtni tebi

Ranu zadubi.

Ravno sad je, glatke ti jesu grudi,

Rake već i rane zacieli vrieme,

Samo jedna još nez. asta, ona

Branković — Vuka.

Sve se tvoje spomeni ovđje shode,

Za ušnicu ovđje slavija si sveti,

Dan, bezsmrtnim ovđje si mrtvim suza

Sipileš koljivo.

Srbska majka, veselo plaćeš ti sve

Neumrle sinove svoje, samo

Neumrost ti bi onog utopit

Suzami rada,

Ah zaludu! Zajedno s njimi živ

I on, ter ko nečat se duh krečuti

Ovud, bistro zrcalo tebi kalja.

Jasnih spomena!

Ništa zato, dječi na korist tvojoj

Zivi mračna n'egova sjena; s mračna

Sunca svjetla stoga nebeskih zvjezda

Bolje se vidi.